

Josep Ma. Sanmartí

DES DEL RETIRO

Els assassins de Muguruza i algú més

La notícia va fer que els teletips de les redaccions repiquessin amb vigor al migdia d'un esmorteït i xafogós 30 de juliol: el Ministeri de l'Interior anunciava que s'havien detingut i posat a disposició judicial els assassins (i els seus còmplices) del diputat d'Herri Batasuna Josu Muguruza. El dia 28 van ser agafats dos membres del grup i el dia 29, els autors materials del crim amb alguns còmplices més. En total vuit persones implicades, entre les quals hi havia un fill de l'ex-capità colpista Ricardo Sáenz de Ynestrillas assassinat per ETA el juny de 1986, un policia (Angel Duce), una funcionària de la brigada anticorrupció de la policia i un traficant de drogues, Antonio López González. Ricardo Sáenz i el policia Angel Duce van ser acusats de ser els autors dels trets que van matar Muguruza i que van ferir greument un altre diputat, Iñaki Esnaola, el 20 de novembre passat. Segons el ministre de l'Interior, aquest era l'objectiu veritable de l'atemptat, i no el pobre Muguruza.

En els escorcolls consegüents es van trobar armes i explosius en poder dels detinguts, però no les pistoles que van fer servir aquella nit i que segurament van desmuntar i llançar. Se'ls van trobar plamflets firmats pels Grups Antiterroristes Nacionals d'Espanya (GANE) i pels GAL. El material incautat i les primeres declaracions en presència del jutge Baltasar Garzón van permetre atribuir al grup una organització estable, l'execució de sis atemptats més amb bombes i la preparació d'un altre contra l'advocat madrileny Fernando Salas, representant de l'acusació particular en el procés contra els policies Amedo i Domínguez. Malgrat que el GAL apareix pertot arreu, el ministre Corcuera va assegurar que no

hi havia cap relació entre aquest escamot d'ultradretans i els GAL de debò.

Tancada l'operació policíaca a la tarda del dia 31, el ministre explicava amb bombo i platerets als mitjans de comunicació les seves conclusions. L'acció contra el diputat d'Herri Batasuna l'havia comès un escamot d'ultradretans escassament organitzat, però potencialment perillós, mogut bàsicament per un desig de venjança. No hi havia cap relació amb altres grups terroristes de dreta més consistents. S'havia trigat vuit mesos a detenir-los per poder reunir proves suficients de la seva culpabilitat. El plantejament era perfecte, l'escamot no era ni massa gran ni massa petit. No era massa poc per a justificar els vuit mesos que s'havia trigat a detenir-los i per a traure lluïment a l'acció de la policia. Però tampoc era massa per a esquivar la gran pregunta: ¿hi havia algú més al darrere d'aquests presumptes peons?

Dels vuit detinguts l'un era policia en actiu, l'altra funcionària del Ministeri de l'Interior i el cap era fill d'un conegut militar colpista. ¿Tenien *padrins* d'alguna me-

na incrustats en l'aparell estatal que els proporcionessin estímuls, diners i armes? La pregunta no va ser contestada per José Luis Corcuera, que va dir que això dels "inductors intel·lectuals" els obligaria a remuntar-se a Hitler. I, a més, seria bo que la gent d'Herri Batasuna es fessin aquesta mateixa pregunta cada vegada que es produeix un atemptat d'ETA.

Que les detencions portarien cua política, es va veure des de les primeres reaccions. Mentre que els portaveus d'Herri Batasuna, agafats per sorpresa, se situen a la defensiva, els altres partits bascos, i molt especialment el PSOE (Ramon Jáuregui) i el Ministeri de l'Interior, actuen per capitalitzar el fruit polític de l'operació. José Luis Corcuera, un home d'altra banda sanguini i arrauxat, va aprofitar l'avinentesa per passar comptes amb una premsa que l'ha martiritzat des del primer moment. Neguitós i agressiu, va remarcar una vegada i un altra que la cautela, la prudència i sobretot la dedicació exhaustiva dels seus homes contrastava amb la lleugeresa d'alguns informadors, que no dubten a l'hora de comprometre l'honorabilitat i fins i tot la seguretat dels responsables de la policia.

La qüestió és que en les darreres setmanes s'han mogut reeixidament temes terroristes que duïen anys encallats. El més antic potser era l'assassinat de Santiago Brouard, metge dirigent d'Herri Batasuna.

Al cap de sis anys hi ha per fi un processat sota l'acusació de ser l'autor material del crim. Rafael López Ocaña va ser empresonat el dia 30, el mateix dia que queien els darrers membres de l'escamot ultra. Uns dies abans, el 24 de juliol, el govern espanyol es decidia a demanar a la república de Sao Tomé que aixequés la immunitat diplomàtica al dirigent GAL Francisco Paesa i a Suïssa que l'extradís a Espanya. I el 20 de juliol l'Audiència Nacional decidia el judici contra Amedo i Domínguez. Després de sis anys, de dos anys i de vuit mesos d'investigacions sumariales els tres s'aclarien gairebé al mateix temps i deixant darrere seu serrells de dubtes importants, com la destinació dels fons reservats del Ministeri de l'Interior.

Tot plegat és massa coincidència per a no relacionar-ho amb les pròximes eleccions autonòmiques a Euskadi. Tothom sabia que l'argument de fons dels *abertzales* radicals seria precisament la incapacitat per manca de voluntat del govern central de resoldre els crims comesos en nom dels GAL o d'altres organitzacions ultradretanes. L'estat seria en darrer terme l'inspirador i protector d'aquests atemptats contra elements nacionalistes. És cert que ara aquesta argumentació ha quedat coixa des del moment en què els assassins de Santi Brouard, de Josu

Muguruza o dels morts pel GAL tenen cara i noms. L'única cosa que pot fer

HB és continuar sembrant dubtes: no s'ha arribat al fons de la qüestió, perquè hi ha obscurs interessos d'estat que sobrepassen la unitat nacional a la democràcia policíaca i a la netedat judicial.

La data està ben triada (si és que es va triar). Està prou allunyada de les eleccions, que s'han de celebrar al mes de novembre, prou perquè s'involucrin directament les detencions amb la campanya electoral, però és prou pròxima perquè incideixi en la pre-campanya i rearmi dialècticament els que d'una manera o altra han fet costat al govern en el seu combat anti-terrorista. En qualsevol cas, sembla palès que les eleccions basques no seran les mateixes després d'aquesta bateria de mesures contra la dreta assassina d'Euskadi.

Però fins i tot prescindint de les zones fosques, de les incògnites no aclarides, queda molta feina per fer. A hores d'ara, ni Paesa està extradit, ni Amedo i Domínguez han estat jutjats, ni els assassins de Muguruza estan processats. Els camins judicials espanyols s'han mostrat molt llargs, complicats i plens de sorpreses, i en aquests tres casos encara poden amagar moltes coses, les unes bones i les altres dolentes. El govern central, però, ja ha penjat la seva medalla.